

KÒLENIDEɔ LA PLAADÉ

Yá pò kú láe bee guu

Kòlenideɔ lá plaadeɛ bee lé Kòleni Yesudeɔ ɔkaakɔ'ou ní Pòluo yá'owɛɛ. An gbɛɛ taaekèè yāa, aa seakè aà gɔa Lua zina ũwa. Pòlu ye wàɔ na ní kɔo, ɔ à azia yá bɔlekèné ní yearzìo. A òné lá a pò kè na gɔɔ pò a ní baona mà (7.5-15).

A kai pò à a le Efese bùsuu bɔlekèné (1.1-11), ɔ à taasi pò á kè Kòleniɔ yá dònɔgu. Yápiɔ píiá aà Kilisi zinakeyáɔne. A yá pò tò a yá'òné pāsípāsì a lá séia guu bɔlekèné ní lá a pɔnakè gbezā, ké a yápi oa gbɛsù (1.12-7.16).

Yude Yesudeɔ kámasakaa yá musu (8-9), à wabikè Kòlenideɔwa aa gbada ní nòsemendoo, asa à mè: A wa Dii Yesu Kilisi gbɛke dɔ. Aà pòde'ia à gò pɔsaide ũ á yáí, ɔ aà pɔsaideke guu à á ké pòdeɔ ũ. (8.9)

Lápi láakii (10-13) Pòlu a yá'oa lìle. A èa sù gbé pò aale a dile zina ũɔ yáwa. ɔ lápi yá mĩde ní gbɛkɛkɛakɔɛo (13.11-13).

Wásu to Pòlu azia yá'oa ní nòsepuaɔ wá sásāo. I ke aázia bɔa maa ge aázia yáze'ea àle yáo, àle a zinake'iko ɔbnéɛ, ké wà e Yesu Kilisi baona sí, wí aà dɔ Dii ũ.

Nòseninia

¹ Mámɛmaa Kilisi Yesu zina Pòlu lá Lua yeiwa ní wá gbèdo Timɔteeo, wámɛ wa láe bee kè Lua gálide pò kú Kòleniɔne ní Lua gbé pò kú Gelesi bùsuuɔ píi.

² Lua wá Mae ní Dii Yesu Kilisio gbêkεkεé, i á gba aafia.

³ Wà Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukpa, Mae Lua sósobide gbēɔsenininapi.

⁴ I wá nòse níniwēε wá íadama píi guu, ké wà e gbé pó kú baa íadama kpeletaa guu nòse níniné sō ní nòse níniɔ pó Lua wá nòse níniowēεo.

⁵ Lá taasi pó Kilisi kè ì liwázi, màa ɔ wá nòse ì níni maamaa Kilisi yáí.

⁶ Tó wà wá wetá, á nòseninia ní á ɔao yáíε. Tó Lua wá nòse níni, á nòseninia yáíε, ké à e taasi doũ pó wáε ke fí.

⁷ Wá á náai ví seasai, asa wá dō lá á bàa kú ní taasi pó Kilisi kèò, á bàa kú ní nòseniniapio ɔ.

⁸ Gbéɔ, wá ye àò dō lá wà wá wetá Azi bùsuu. A tòwá maamaa, a de wá gbāa léa, baa wá wēni wá wé dɔi ɔ seo.

⁹ Yá daawála, wáε e wa gaε. Bee wá lé ké wásu ze ní wázia gbāaoo, sema Lua pó ì geɔ vu gbāa.

¹⁰ A wá bó kai zōɔ guu, mé a wá ɔɔ. Aàpi wá wé dɔi aà wá ɔɔ ɔ

¹¹ wabi pó áε kewēε sabai. Beewa gbéɔ Lua sáaukpa dasi wá yá musu gbêkε pó a kèwēε gbé dasiɔ wabikεawēε yáí.

Pɔlu wéleεε gbooa

¹² Yá pó wi a íanadān ke: Wá làasoo daa doũ, asa ní Lua gbāao wá kú ní nòsepuaɔ mɔafilisai dúnia guu, atēsa á kíi. Dúnia ɔnɔ wá kuòo, sema Lua gbêkε.

¹³ Wili láe kééoo, sema pó i a kyoke á dō bàasio.

14 Lá á wá dõ gia yoo, má ye à wá dõ sáasã, ké à íanadã wá yá musu Dii Yesu mótí, lá wá dã á yá musuwa.

15-16 Kõ náaikɛapi guu má díle yãa ma Masedoni gea guu mà bɔle á gwai káau, mí ea su n á kíio, í báaa e gẽn pla, í donlekemee ma Yude gea guu.*

17 Ké ma gea bee díle, ma leplayã'ò yà? Tó má díle mà yãke, dúnia yá í dɔaamɛɛ, ò í kemee kándo ao ao ge aawo aawo ũa?

18 Lá Lua náai ví, yá pó wá òé de ao aawo ũo.

19 Lua Né Yesu Kilisi pó mapí n Silivẽeo n Timoteo† wa à yá waasokèé á gbé pó í me ao aawo no, Lua pó í me aon à à ũ.

20 Asa lé pó Lua gbè pii síana í ke à guue. Ayámɛto n Yesu Kilisipi tó ò wí me ámi, Lua tɔɔa yái.

21 Lua mé wá zínapèle naa Kilisiwa n ápiɔ, à wá díle adoa,

22 à a seela kèwá, à a Nisína dà wá sɔu gba pó Lua dɔaa dàwẽe ũ.

23 Lua mé ma seelade ũ, a ma nòse dõ. Ké má ye íadawáo yái mi gé Koleni bo.

24 I ke wále gbãamɔé á luanaaika guu no, asa a zèdɔu kò, wále zíkɛáno á pɔna yáie.

2

1 ɔ má è maziawa a maa mà mó á kíi n pɔyao bo.

2 Tó ma á pɔ yàé, déme a ma pɔ ke nai, mé i ke á gbé pó ma á pɔ yàéɔ bàasio?

* 1:15-16 Zln 19.21 † 1:19 Zln 18.5

³ Ma lakèé màa, ké tó ma mo á gwai, á gbé pò á de à ma pò ke nao su ma pò yaoe. Má á náai ví ápii, ké ma pona de á pona ũ.

⁴ Ma lápi kèé ní pòsiao ní nòsepusuo ní wé'ioe, i ke ké mà á pò ya yáí no, ké àò dō lá ma yeaázi kà yáíe.

⁵ Lá gbèe poyayá kè, i ke ma pò a yào, ápii, ge á gbèe, ké ma yá'oa su gèagèo.

⁶ Ia pò á daside dà gbépiwa mòwà.

⁷ Ayámeto à sùuukeaàno sa, à aà nòse níniè, ké aà pòsia zōo su aà mo lío yáí.

⁸ Bee yáí ma awakpàé, à oloè wásawasa ké á yeaàzi.

⁹ A yáí ma lápi kèé, ma likpàlewá mà e dō tó á yá pò má òé kúa píi.

¹⁰ Tó a sùuukè ní gbéó, mi keaàno sōe. Sùuu pò má kè, tó yáe su ku, má kè á yáí Kilisi gèe ũe,

¹¹ ké Setau su ònòkewèeo yáí, asa wá gí aà kōni dōio.

Luabaakuanò yá dafu

¹² Ké ma ge Kilisi baokpai Toloasi, Dii zepòomee,

¹³ āma ma nisina zεao, ké mi a gbèdo Titu eo yáí. O ma lezamá we, ma da Masedoni zéu.*

¹⁴ Ma sáaukè ní Luao, asa ìò dōawèe gōōpii, wiò zìblenaò ũ naa Kilisiwa, wi aà dōa gí fáe gupiiu.

¹⁵ Asa wá de tulaleti gí na pò Kilisi kpàsa Luae ũ gbé pò àle ní suabaò ní gbé vūaaaò guue.

¹⁶ Wá gè gí ũ gbèeone, ò ì ga iné. Wá wēni gí ũ gbé kīniōne, ò ì wēni iné. Wá déme kà bee keai?

---

* 2:13 Zin 20.1

17 Wá de lán gbé pọ aaḽ Lua yá laataowao. Naa Kilisiwa wi yá'o ní nòsepuaọ ní Lua dḽao a zinao ũ.

3

1 Wa ea su wázia sáaukpaawa yà? Wá bàa kú ní seela lá pọ wa kèé ge pọ á kènéo lán gbēowá yà?

2 A me á wá taalapi ũ, a kēa wá sōwa. Gbépii a fḽ dḽ, i a kyoke.

3 A yá bọ gupuaú, á de lá pọ Kilisi kè a nà wá ọzḽ ũ. I lápi ké ní gàalula ío no, a kè ní Lua bḽe Nisinaoε. I kē gbè pèpewa no,* a kè á sōwaε.†

4 Wá a náai ví màa Lua aε ní Kilisi gbāao.

5 I ke ní wáziao wi ka wà me zḽpi bọ wá gāueo, Lua mé wá káwà.

6 Ọ me wá káwà, ọ wá de aà bàa kua ní gbéyá dafu zikenao ũ.‡ I ke ikoyā no, Lua Nisina yáε. Asa ikoyā ì ga inéε, Nisínapi sḽ ì wēni iné.

7 Ké Lua ikoyā kè gbè pèpewa, a gawi bọ Mḽizi oawa.§ N a tekea gēazεakeo Isailio i fḽ gwào. Tó zé pọ ì ga inépi bọ ní gawi bee taao,

8 Nisínapi zé gawi deai?

9 Lá zé pọ ì yádańla gawi ví, zé pọ ì to yá bḽńno na gawi dea zḽo.

10 Pọ pọ gawi ví yāa gawi ví ọo, gawi pọ deaalapi yái.

11 Tó pọ gḽosoplana bọ ní gawio, pọ pọ ọo ku gawi dea zḽo.

12 Wεdḽa beei guu wi yá'o seasai.

* 3:3 Bḽa 24.12 † 3:3 Zel 31.33, Eze 11.19 ‡ 3:6 Zel 31.31 § 3:7 Bḽa 34.29

13 Wá de lán Mɔziwao. A sálana kù a oaa, ké Isailio su a oa tekea pɔ lé gēzea láaa eo.*

14 An nòse tàta, asa e gbã tó aale Luabaakuarĩɔ lá kyoke, sálana doupi io kua ní làasooae. Ili goo, sema tó gbé naa Kilisiwa bàasio.

15 E tia tó wàle Mɔzi yá kyoke, sálanapi io kua ní làasooae.

16 Ama tó aa zè ní Diio, sálanapi a go ní làasooa.

17 Diipi mé Lua Nisĩnapi ũ, mé gu pɔ Dii Nisĩnapi kuu, we wĩ gɔ wéɛo ũ.

18 Wá gbé pɔ pɔ gò wá oawaɔ, wále Dii gawi ɔɔné lán díiwa, wio li laaàwa, wá gawi io káfi. Dii pɔ de Lua Nisĩna ũpi zin we.

4

Zinaɔ kua ga lézi

1 Ayãmeto lá Lua zi bee dàwēe a sùuu guu, wá kúsu lí kwéo.

2 Wa ɔkpà asii wisaiyãzi, wili yáke ní wezēoo, mé wili Lua yá koleo. Wi síana'òné wásawasa wá wázia keke gbépiiie Lua dĩa guue.

3 Tó baona pɔ wále kpá uleae, gbé vūaaaɔ ò a uleané.

4 Asa dúniae bee dii Yesusaideɔ wé vřakù, ké aasu baona sí, Kilisi pɔ de Lua taa ũ gawi gupunéo yáie.

5 Wá zia kpàwa wále keo, Yesu Kilisi diike kpàwa wále ke, mé wále zobleé àà yái.

6 Lá Lua ò yáa, gu pu gusiau,* à gupù wá sōu màa lo. Gupuapi de àà gawi pɔ lé teke Kilisi oawa dĩa ũ.

* 3:13 Bɔa 34.33   * 4:6 Daa 1.3

7 N beeo wá gbé pɔ́ wá àizεε bee kūaɔ, wá de lán g̀i oowa, ké wá e dɔ́ gbãa zɔ́ ɪ bɔ́ Lua kíie, wá kíi no.

8 Wíɔ́ ɪadawá gupiiuε, ní beeo wili fuo. Wi bílike, ãma wá wé dɔ́a Luazi lí busao.

9 Wí wá wetã, ãma Lua lí wá tó weo. Wí wá pále, ãma wili gao.

10 Gɔ́ɔpii wá kú Yesu ga suawá guu, ké aà wēni e bɔ́ gupuau wá mewa yáí.

11 Wá gbé béεɔ wíɔ́ ku ga lézi Yesu yáí, ké aà wēni e bɔ́ gupuau wá mε pɔ́ a ga guu yáí.

12 Maa gapi lé zike wá guu, mé wēnipi lé zike á guu.

13 A kēa Lua taalau wá m̀e: Ma Lua náaikè ɔ́ ma yã'ò.† Wápiɔ́ sɔ́ wa Lua náai doupi kè, ɔ́ wále yã'o a yáí.

14 Asa wá dɔ́ lá Lua Dii Yesu b̀o gau, a wá bɔ́aàno gau sɔ́, i wá kpá a kùe sãnu ní ápiɔ́.

15 Beeɔ́ lé wá le pii á yáí, Lua gbēke i li gbé dasidea, aà sáaukpa a i káfi aà tɔ́ɔa yáí.

Wεdɔ́a m̀e dafui

16 Ayãmεto wá kúsu lí kwéo. Baa tó wá mekaa lé yaikε, wá guu ɪ dafukū lá gu lé dɔ́e.

17 Wá ɪadama gɔ́ɔ do lεεnaε bee lé gawi zɔ́ láasai iwēε, a de beeaɔ.

18 Wá wé kú pɔ́ pɔ́ wí wesie kíio, sema pɔ́ pɔ́ wíli wesieo. Asa pɔ́ pɔ́ wí wesieá gɔ́ɔpla pɔ́e. Pɔ́ pɔ́ wíli wesieo sɔ́ ɪ ku gɔ́ɔpiie.

5

1 Wá dɔ́ tó wá sɔ́ pɔ́ wá kúu kpé ũ dúnia guue bee yàa, Lua a kpé pɔ́ wí dɔ́ ní ɔ́o kpáwá a be e gɔ́ɔpii.

† 4:13 Sou 116.10

2 Wi we sɔpi guu fɛɛɛ, wá ye luabe pópí dae,

3 asa tó wa bɔ sɔu, wáɔ ku mesaio.

4 Gɔɔ pó wá kú sɔe bee guu, wi we fɛɛɛ lá wá asoseawa. I ke wá ye bɔ a guu no, wá ye luabe pópí dae, ké wēni wá sɔ pópí gapi mós.

5 Bee yáí ñ Lua wá kái, ñ à a Nisína kpàwá gba pópí à dɔaa dāwɛɛ ũ.

6 A yáí tò wá sɔ Ìb dilɛa. Wá dɔ gɔɔ pópí wá mɛɛ bee ku, wá kú Dii kíio.

7 Asa Dii náai wá kuò, i ke wɛsia pɔele yá no.

8 Wá sɔ Ìb dilɛa. Bɔa sɔu gɛa Dii kíí mé maawɛɛ.

9 Kua mɛ guun nò, bɔa a guun nò, wiɔ wɛɛɛ wá yá kaaàgu.

10 Asa Kilisi aɔ zɔɛa a gínaa, wápíi wí bɔ ze àa aɛ, i fiabo wá baadeɛ àa kua mɛ guu yákeawa, a maa ge a vâi.*

Gbēnazinaᵛ kea na ní Luao zǐ

11 Lá wáɛ viake Diiɛ màa, wi wɛɛɛ gbéɔ yápi zé e. Lua wá sáasá dɔ, mé wá ye à wá dɔ á sɔu màa.

12 Wáɛ wázia sáaukpaé bɔ no, wáɛ á gba zé à íanadã wá yá musue, í e yázási gbé pópí í íanadã pópí àɛ e ní wéó, i ke sɔ yá nowa.

13 Tó áɛ e wá liaaaɛ, Lua yáíe. Tó wa su wá dɔɔwa, á yáíe.

14 Asa Kilisi yeawázi yá mé wá kúa gbāa. Wá è tó gbé mendo gà gbépii gɛɛ ũ, aa gà m̀piin we.

15 A gà gbépii gɛɛ ũ, ké gbé pópí gɔɔ su wàɔ kú nízia pópí ũ bɔ, sema gbé pópí gà ní gɛɛ ũ à vù pópí.

* **5:10** Lom 14.10-12

16 Bee yáí wili gběe gwa lá dúnia ì àà gwawa tia bo. Baa ké wá Kilisi dō lá dúnia àà dōwa yāa, wá àà dō màa tia bo.

17 Tó gbě́ naa Kilisiwa, gbě́ dafue. Àà kua zi gè, a dafu mé m̀.

18 Bee b̀ Lua kíí píie. A wá keano na n̄ Kilisi gbāao, ɔ̀ à gbě́o kea naano z̄i dàwēe.

19 Kilisi sabai Lua dúnia kèano na gbě́o tàaeo yādasai. A gbě́o keano n̄api yādàwēe.

20 Beewa Kilisi ḡeɔn wá ũ. Lua lé gbě́o sisi wá musu. Wa wabikèwá Kilisi gb̄eu, à ke na n̄ Luao.

21 Lua tò duunsaide g̀ duuna awakpabo ũ wá yáí, ké naawà guu Lua i to yá b̀wanɔ na.

6

1 Lá wáe z̄ike Luae, wa awakpáe, ásu to gběke p̄o Lua kèé ke p̄ao.

2 Asa Lua m̀e:
Ma n̄ yāmà a ḡowa,
ma d̄one suabaḡo.*

Ḡo kà sa, gb̄a mé suabaḡopi ũ.

3 Wili yá p̄o a to gbě́ fu keo, ké wasu wá z̄i s̄aa eo yáí.

4 Wi wá luazikenke ɔ̀ gbě́one yápii guu. Wi menaf̄o maamaa n̄ ìadaawáo n̄ taasio n̄ wét̄eao.

5 Wà wá gbě́, wà wá ká kp̄eu, wà f̄elwanɔ. Wa z̄i gbāa kè, wi e ì'òo, n̄ana wá dé.

6 Wá ò̀nè n̄ n̄semendoo n̄ d̄ao n̄ s̄uuoo n̄ maak̄eao n̄ n̄sep̄uao n̄ yenzi m̄afilisaio

7 n̄ s̄lana'oo n̄ Lua gbāao. Wá maak̄eb̄o k̄ua wá ɔ̀plaa n̄ z̄eao.

---

* 6:2 Isa 49.8

8 Wí wá kpela, wí wá kpebo. Wí wá tó vāi sí, wí wá ɔnasi. Sɔ́andɛɔn wá ũ, ɔ wí wá dile mɔafɩlideɔ ũ.

9 Tɔɔɔɔn wá ũ, ɔ wí wá dile gbẽandoɔ ũ. Wá bʼɛɛ fá, ɔ wí wá dile gɛɔ ũ. Wí wá dile pɔgbẽaɔ ũ, ɔ́ma wíli wá deo.

10 Wá pɔ ɔ́ naɛ, ɔ wíɔ wá dile pɔsiadeɔ ũ. Wi gbʼɛɔ ke ɔɔɔɔ ũ dasi, ɔ wíɔ wá dile taasideɔ ũ. Wá pɔpii ví, ɔ wíɔ wá dile pɔesaideɔ ũ.

11 Kolenideɔ, wa yā'òé wásawasa, wa wá nòse wʼɛ́ɛ.

12 Wi wá nòse kúkpaéo, áme a á pó kúkpaɔwɛɛ.

13 Ma yā'òé lán ma néɔwaɛ. Lá wa wá nòse wʼɛ́ɛ, à á nòse wɛwɛɛ sɔ́.

Kɛa Yesusaideɔwa

14 Asu nakɔ́wa ní Yesusaideɔɔ. Kpelewa maa ní vāio aa gbʼɛ́kpa ní kɔ́oi? Baa kpele gupua ní gusiao ví ní kɔ́oi?

15 Kilisi yá a kɔ́se ní Setāu pɔ́o kpelewa ni? Bó Yesude ní Yesusaideo ví ní kɔ́oi?

16 Kpelewa Lua kpé lé a ke doú ní táaɔi? Lua bʼɛɛ kpén wá ũ, lá a òwa à mè:

Máɔ kúhɔ́, máɔ bebe ní guu,†

míɔ de ní Lua ũ,

aaɔ de ma gbʼɛ́ɔ ũ.‡

17 Ayámɛto Dii mè:

A kɛ́má, àliɔ kú ádoá,

ásu ɔ́kā pɔ́ gbāleawao,§

mí á sí,

18 míɔ de á Mae ũ,

ɔ́ de ma negɔ́ɔ ní ma nenɔɔɔ ũ.*

† 6:16 1Kln 3.16, 6.19 ‡ 6:16 Eze 37.27 § 6:17 Isa 52.11 * 6:18 2Sam 7.14

Dii Gbãapiide mé ò.

7

¹ Ma gbé yenzideᵛ, lá Lua legbèwẽε màa, wà kē yá pò ì me ní nisinao gbãlewa míᵛmíᵛ, wí wεεle wà wá kua adoa lepapa víakea Luaε guu.

Pɔlu pɔ kea Kòlenideᵛwa na

² A wá kú ɔplapla. Wi tàaεke gbẽεεo, wi gbẽε ɔ̀kpao, wi gbẽε taiinkεo.

³ Mi bee o mà yãdaála no. Má ò kò, wa gan nò, wá kún nò, á yá dᵛ wá sɔwaε.

⁴ Má á náai ví zᵛᵛ, mi íanadã á yá musu maamaa. Wétẽa mɔawẽε guu píi ma nòseninia kpe lᵛo, ma pᵛ kèna yáiyái.

⁵ Baa ké wa ka Masedoni bùsuu,* wá me i e dᵛo. Wétẽa píi wá lé, wà fèlewá ní sòleo, ɔ́ wá kú sòdeedeε guu.

⁶ ɔ́ Lua pò ì yèεsaideᵛ nòse níni wá nòse níniwẽε Titu mɔa guu.

⁷ I ke aà mɔa ado no, ké a aà nòse níniè yáie lᵛ. A òwẽε ále ma beεke, á kú déndᵛmεε guu, a zεmano sa, ɔ́ ma pᵛna kãfi.

⁸ Baa ké lá pò má kèé á pᵛ yà, má làasoo pãle dao. Ma làasoo pãle dà yãa, ké má è lápi á pᵛ yà gᵛɔpla,

⁹ áma ma pᵛ kèna sa. I ke ké ma á pᵛ yàé yáí no, ké á pᵛsia tò a nòselile yáie. A pᵛyaapi bᵛ Lua kíie. Bee yáí ásoo wá kèé.

¹⁰ Pᵛsia pò bᵛ Lua kíi ì to gbé nòselile Luapi i aà suaba líᵛ déndᵛmεε vío. Dúnia pᵛsia mé ì ga iné.

* 7:5 2Kln 2.13

11 A gwa lá p̄sia p̄ b̄ Lua kípi zíkè á guu. A me wà sa, a gi ní áziào, á p̄ f̄l̄e, vía á kú, a ma beekè, a wetà, a v̄ikena swāgàga. Ap̄ii guu a ázià òl̄n̄é ké á tàae v̄i yápi guuo.

12 Baa ké ma lápi k̄èé, i ke gb̄é p̄ tàaekè ge gb̄é p̄ à tàaekèè yáí no, má k̄è Lua d̄õa guu, ké á yeawázi e b̄o gup̄auue.

13 Wá n̄õseninia bee bàasi, wá p̄ona k̄ãfi maamaa Titu p̄ona yá musu, ké ápii á tò aà nis̄ina sù yáí.

14 Ma íanad̄àè yáa á yá musu, i to wí ma k̄ũo. Lá wa síana'òé yápii guu, màa wá íand̄ãa Titue k̄è síana ũ.

15 Lá a aà ð̄ile gbia a aà kp̄elà, mé a aà yãmà ápii, tó à láasookè yápiwa, aà n̄õse ï ea yáal̄wáé.

16 Ma p̄o k̄èna, ké má á náai v̄i yápii guu yáí.

8

K̄õ kámasakaa

1 Gb̄éõ, wá ye àò gb̄ẽke p̄ Lua k̄è Yesude p̄ aa ku Masedoni bùsuu w̄éle ní w̄éleõne d̄õ.

2 An ȳõa ní íadaama p̄s̄io guu, an p̄o k̄èna maama, ã baa ní ní taaside búubuuk̄eo aa gb̄adà s̄õũs̄õũ.

3 Má òé aa gb̄adà ní gb̄ãa léu, a de ní gb̄ãa léa se.

4 Aa gb̄èawá níziã awa ní awao, wà ní gba zé ní o e àò ku Lua gb̄éõ kámasa guu.*

5 Aa k̄è de lá wá wé d̄õia, aa níziã kp̄à Diiwa ḡia ní wápiõ b̄ lá Lua yeiwa.

6 Ō wa wabikè Tituwa aà gé kámasa yá p̄o a dàale á guu lekpaãí.

---

* 8:4 Lom 15.26

⁷ Lá á gbãa yápii guu, luanaaikεa ní yã'oao ní d̄sao ní yápii ãiao ní á yeawázio, àɔ gbãa kámasapi kaa guu lɔ.

⁸ I ke ma yādiléé no, kɔai pɔ gbēpāleɔ kè ɔ má òé, ké mà e mà á yea gbézi síana d̄s.

⁹ A wá Dii Yesu Kilisi gbēke d̄s. Aà pɔde'ia à ḡɔ pɔsaide ũ á yái, ɔ àà pɔsaideke guu à á ké pɔdeɔ ũ.

¹⁰ Lá má è yápi musun we. Bee k̄sĩ ní á gbé pɔ a ze ní yápio za muyãa, mé á kèɔ.

¹¹ A yápi lekpaai sa. Lá á sɔu mà ní a keao, à ke á gbãa léu.

¹² Tó gbé gbadà ní n̄semendoo a pɔvía léu, bee ĩ ká, i ke pɔ pɔ a v̄io no.

¹³ I ke áɔ taasike gbé k̄iniɔ aao namable no. Aɔ kpaaiã.

¹⁴ Tia kéwa pɔ pɔ diázi à yooné an pókēsāama guu. Gɔɔewa s̄ɔ, pɔ pɔ diñzi aai ea yooé á pókēsāawá guu. Beewa áɔ kpaaiã.

¹⁵ Lá a k̄ea láuwa wà mè:
S̄lenz̄ɔde pɔ i f̄eɔ,
yɔɔnde pɔ i k̄ésão.†

Pɔlu Titu s̄aukpaai Kɔlenideɔne

¹⁶ Ma s̄aukè ní Luao, ké a tò á yá dɔ Titu s̄ɔwa lamawa.

¹⁷ A wá yãmà, aà me wà à mɔ á gwai, àle mó teasi no.

¹⁸ Wá gbēdo pɔ àà tó l̄igua Yesudeɔ guu píi baon-akpaai musu ɔ wá dàè.

† 8:15 Bɔa 16.18

19 Bee gbea lo Yesudeo aà sè aà géwanɔ kámasa zì pò wále ke kei. Wále zipi ke Dii tobo yaie ní nòsemaa pò wá dào.

20 Wále gbéɔ wá tàae'ea gba zɔɔ pò na wá ɔzi yá musu abaa bo.

21 I ke yá pò maa Diie ɔ wále weele adoo, ní pò pò maa gbɛnazinaoneo lo.‡

22 Wa wá gbɛpále dànɛ lo. Wa aà laai gwà a gɛna lé viɔ, wá è a áiavi yápii guu, mé aà áia èa káfi tia, ké a á náai vi yáí.

23 Titu gbé bee sɔ, ma zikendee pò wi á maa weele sánun aà ũ. Wá gbé kɛniɔ sɔ, Yesudeo zinaone, aai Kilisi tobo.

24 Ayámɛto à ɔloné ké a yeñzi, Yesudeo i dɔ ké wá íandáa á yá musu síana vi.

9

1 Má lákɛé Lua gbéɔ kɔ kámasa pò wále kápi yá musuo,

2 asa má dɔ a nòsemaa dà, ɔ ma íanadà Masedonione ma mè Gelekiɔ sou mà za muyáa. A áiapi ní gbé daside me fɛle.

3 ɔ ma wá gbépiɔ zìwá àɔ ku sou guu lá má òwa, ké íana pò wá dà yápi musu su ke páo.

4 Tó Masedoniɔ mòmáɔ, tó aa è á sou i mao, wí a wá kúe, ké wa á náaikè yáí. A è, má á pò o loe?

5 Ayámɛto má è a maa mà o gbépiɔne aa dɔaamee, aa gba pò a dɔaa a a legbè yá keke káau, a sou i ma, iɔ de nòsemendo gba ũ, i ke gba teaside no.

Gbadaa ní nòsemendo

‡ 8:21 Yaa 3.4

6 A làasooke yáε beewa.

Tó ní tò yᵋᵋ, ni keke yᵋᵋε,

tó ní tò zᵋᵋ, ni keke zᵋᵋε.

7 Baade kpá lá à zèᵋ a sᵋ guuwa oosisisai teasisai.

Lua ye gbé pᵋ í gbada ní pᵋnaozi.

8 Lua a fᵋ to éfāai pii liála, gᵋᵋpii pᵋpii i mᵋwá yápii guu e à liála maakεa pii guu.

9 A kēa Lua taalau wà mè:

I pᵋ fáε taasideᵋne,

aà maakεa íᵋ ku gᵋᵋpiiε.*

10 Lá Lua í pᵋbui kpa pᵋtᵋnawa mé í pᵋblea kpa gbépiiwa,† a pᵋbui kpáwá, i kᵋé, á maakεa gbε i yàasa kú.

11 A á ke pᵋdeᵋ ũ yápii guu, íᵋ gbada sᵋᵋsᵋᵋ gᵋᵋpii, gbéᵋ i Lua sáaukpa gba pᵋ á dànέ wá sabai yái.

12 Asa Lua gbéᵋ pᵋkēsāma bᵋᵋle ᵋ kámasa zipi lé ke adoo, a to Lua sáaukpaa ligua maamaa lᵋε.

13 Gbéᵋ Lua tᵋᵋ, asa kámasa pᵋ á kàpi lé ᵋᵋné a misiiε Kilisi bao pᵋ a zèᵋε, mé a gbékekèné ní gbépiiᵋ ní nᵋsemendoo,

14 aai wabikeé, aai á nide Lua gbéke pᵋ tòwá yái.

15 A Lua sáaukpa aà gba pᵋ gᵋᵋ oaa yái.

10

Pᵋlu gia ní aziao

1 Ma Pᵋlu, ma awakpáé ní Kilisi nᵋsenie sᵋuuu, ma gbé pᵋ i me má buse á guu mé má pāsi á kpe.

* 9:9 Sou 112.9 † 9:10 Isa 55.10

2 Ma wabikèwá, tó ma mᵛ, ásu to màᵛ pāsíánᵛᵛ, asa má fᵛ mà a pāsí ᵛᵛ á gbé pᵛ aal me dúnia yá mé lé dᵛaawēēᵛᵛ.

3 Wá kú dúnia guue, āma wili zika lán dúnia gbéᵛwao.

4 Wá gᵛkēbᵛᵛᵛ á dúnia pᵛ no, Lua gᵛkēbᵛᵛ gbāa pᵛ wi zegikíi gboodᵛᵛᵛ. Wi ᵛᵛᵛ búinaᵛᵛ suumpaᵛᵛ

5 ní wala pᵛ í gíné wá Lua dᵛᵛ píi. Wi làasoo píi kú zìzᵛᵛ ᵛᵛ aa misiile Kilisiē.

6 Tó a misiilewēē wásawasa, wá sᵛᵛ mà wá swágbāadeᵛᵛ swágaga.

7 I gbé gwa a beawae. Tó gbé dīle Kilisi pᵛᵛn a ᵛᵛ, aà ea làasooke yáe beewa. Kilisi pᵛᵛn wá ᵛᵛ laaàwa sᵛ.

8 Baa tó ma íanadā zᵛᵛᵛ iko pᵛ Dii kpàwá yá musu, wí a ma kᵛᵛᵛ, asa á zedᵛᵛᵛ yáíe, i ke á gbooa yáí no.

9 Má ye ma lákēaé àᵛᵛ deé viadadanzi ᵛᵛ.

10 Wí me ma lác gbia, í ní gba gbāa, āma tó wá kú kᵛᵛ wéu, ma lé ᵛᵛ buse, ma yá lí tᵛmáo.

11 Gbé pᵛ lé o màᵛᵛ dᵛᵛ ké lá wá de lác guu, màa wáᵛᵛ de kua kᵛᵛ wéu.

12 Wá ke muaa ge wá wá leēᵛᵛ ní gbé pᵛ aale nízia sáaukpaᵛᵛᵛ. Aa nízia kpaaiᵛᵛ ní kᵛᵛᵛ ní nízia leēᵛᵛᵛ ní kᵛᵛᵛ ᵛᵛᵛᵛ vᵛᵛᵛ.

13 Wá gbé beeᵛᵛ, wá íanadā de a léao. Wá dā kᵛᵛᵛ pᵛ Lua dàwēē léue. Baa ápiᵛᵛ, kᵛᵛᵛᵛᵛ á ká.

14 Lá wa ka á kíi, wále vᵛᵛ wá pᵛ léao, asa wa mᵛᵛ ní Kilisi baoo e á kíi.

15 Wili íanadā de a léa wa gbēpáleᵛᵛ zikàuo. Lá á luanaaikēa lé káfi, wá ye zí pᵛ wále ke á guu ᵛᵛᵛᵛ maamaa e kᵛᵛᵛᵛᵛ pᵛ Lua dàwēē léue,

16 wí gᵛ baopi kpáí bùsu pᵛ kú á aᵛ guu, gbᵛpāleᵛ t̄aaabaa íandāsai.

17 Tó gbᵛ ye íanadā, aà dā Dii yá musu.*

18 I ke gbᵛ pᵛ ì azia sáaukpa mé maaᵛ, sema gbᵛ pᵛ Dii ì aà sáaukpa.

11

Zina eḡenaᵛ

1 A ma f̄ yᵛ ní ma s̄ũkeyāᵛ, āma ále ke kò.

2 Lá Lua lí sí sàao, màa ò má k̄ua á yá musu. A ḡᵛ m̄endoᵛ, òn Kilisi ũ. Ma á kpásāwà wéndia léso ũe.

3 Lá ml̄ k̄onikè Eᵛae à aà s̄āsā,* v̄ia lé ma kú ké a su á s̄āsā s̄, í á naa Kilisiwa gb̄ās̄isai ní n̄sem̄endoᵛ tó.

4 Tó gbᵛ m̄o Yesu yá pᵛ dodo ní wá pᵛo waasokèé, ge nis̄ina pᵛ dodo ní pᵛ pᵛ á èo ge baona pᵛ dodo ní pᵛ pᵛ á s̄io, i aà gba zé maamaae.

5 Má è má k̄ésāa zina pᵛ a ní díle deñlaᵛzi yāe guuᵛ.

6 Baa tó ma léna nao, má d̄ōa v̄i. Wá òb̄é ápii wásawasa yápii musu.

7 Ké ma baona pᵛ b̄o Lua k̄i waasokèé p̄osiwásai, mé ma azia bùsa á k̄áfla yáí, t̄aae má k̄èa?

8 Ma Yesude p̄aleᵛ taiinkè, ma a asea èmá, ké mà e màᵛ z̄ike á guu yáí.

9 Gᵛᵛ pᵛ má kúánᵛ, tó pᵛ lé k̄ésāa, mili íada gb̄ēwao. Wá gbᵛᵛ b̄o Masedoni bùsuu, aa m̄m̄eᵛ ní pᵛ pᵛ lé k̄ésāa.† Má azia k̄ua, mi ke gb̄ēeᵛ aso ũo, mé máᵛ mazia k̄ua màae.

* 10:17 Zel 9.23 * 11:3 Daa 3.1-5 † 11:9 Flp 4.15-16

10 N Kilisi síana pó kú ma guuo, gbēe a kpa ma íandâyāpie Gelesi bùsuuo.

11 Bóyái má ò màai? Má yeázi noa? Lua dō.

12 Yá pó mále ke máo kee, ké mà e zezō gbé pó aale ma léwēone aa íanadā lówáwa yái.

13 Gbépiá zina egeaone! Ziken mofilideone! Aaí li Kilisi zinao ũ.

14 Yābonsae no. Baa Setāupi i li gupua malaika ũe.

15 Lá màae, tó aà zikenaō li maa zikenaō ũ, yābonsae no. An zia aō de ní yākeawae.

Pɔlu taasikɛa a zɪnakɛ guu

16 Ma ea lé o ɔ, gbēe su ma gwa soũ ũo. Tó màn sōo, àò ma kŭa màa, ké mà e íanadā yoo.

17 Yá pó mále o, Dii mé ma dauo. Iana pó mále dā mazía náaikɛa guue bee, mále dā m̄saikɛ guue.

18 Lá gbéó lé íanadā dasi dúnia yá musu, mapi sō má dāe.

19 Asa á ònoaō i menafō ní m̄saideō ní ponaō.

20 Tó wàle á ke zoo ũ, tó wàle á só, tó wàle á taiinke, tó wàle gbāablewá, tó wàle á sánke, i menafō.

21 Síanae, wá buse! A kèmeé wí ũ! Ama pó pó gbé kŭa àle a wóo ke, má kŭa sōe. Mále o m̄saikɛ guue.

22 Ebeluo no lò? Má a ũ sōe. Isailio no lò? Má a ũ sōe. Ablahaũ buio no lò? Má a ũ sōe.

23 Kilisi zikenaō no lò? Má a ũ deńla. Mále yá'ò lán íandewae. Ma zíkè deńla, ma daakpeu deńla,‡ má a gbēa lé dōo, ma kua ga lézi gēna lé v̄io.

24 Yudaō ma gbē flàala le bla mēndosai§ gēn soo.

‡ 11:23 Zin 16.23 § 11:24 Iko 25.3

25 Wà ma gbě ní goo* gẽn àaõ. Wà ma papa ní gbεo gẽn do.† Gó kpàlemano gẽn àaõ, ma ke ísi guu goo do fãane ní gwãasinao.

26 Ma wéle dasi gea guu mio ku kai guu: Swa kai, kpáiweliweo kai, Yudaο kai, buipáleo kai, benanguo kai, sèa kai, ísia kai, Yesude egenaο kai.

27 Ma zì gbãa kè ní wãwão, ma itèkè a gèna lé vïo, noana ní imio ma dede, ma leyè a gèna lé vïo, má kú búu íandea guu.

28 A kíniο bàasi Yesudeο píi kàakea ìo tōaa lá gu lé do.

29 Gbèe bùsa ò mi busaoa? Gbèe fù ò i òaoa?

30 Tó a maa mà íanadãe, má dã ma yèesaikε musue.

31 Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae dõ ké mále εetoo. Wàò aà sáaukpa goopii!

32 Goo pó má kú Damasi, kí Aleta ziia ò wà wélepi bíiboleo dã wà ma kú,

33 ò wà ma bo fenentiu, wà ma pila ní bao gbí guu bíi kpe, ò ma pilimá.‡

12

Polu wépfungu'ea

1 A kù mà íanadãe. Baa tó a ài vïo, má εa su wépfungu'eaο ní yá pó Dii òlomεεowa.

2 Má gbèe dõ naa Kilisiwa, wà aà sè gèò e luabe síanau, a wè gèo mëndosain la. A gè ní meon nò, mesain nò, má dõ, Lua mé dõ.

3 Má dõ ké wà gbépi sè gèò e àizānablekii. A gè ní meon nò, mesain nò, Lua mé dõ.

* 11:25 Zin 16.22 † 11:25 Zin 14.19 ‡ 11:33 Zin 9.23-25

4 A yá pɔ a oa keo mà, gbēnazina a zé vī à séle siuo.

5 Má íanadā gbēpi yá musue, āma má íanadā mazia yá musuo, sema ma yēesaikε yá bàasio.

6 Tó má ye íanadā, má íanadā mīsaide ũo, asa síana má o. Ama má dāo, ké gbēe su ma dile de lá á è má de ge lá á mà ma léulao.

7 Ké másu mà wala ke yāzɔ pɔ Lua òbmεεo musuo yái, à le sòb ma meυ Setāu íwa ũ, ào ma gbē.

8 Ma wabikè Diiwa gēn āaɔ yápi musu, aà pɔpi gomala,

9 ɔ a òmεε gbēke pɔ i kemεε m̀a, yēesaikε guu ɔ a gbāa síana í bɔu. Ayāmeto má íanadā ń pɔnao ma yēesaikε musu, ké Kilisi gbāa ào kumala.

10 Beewa mi pɔnakε ń ma yēesaikεo ń widaaao ń taasikεao ń íadaaao ń wétēao Kilisi yái, asa gɔo pɔ ma busa ɔ miɔ gbāa.

Pɔlu k̀aakεa Kolenideɔne

11 Ma mīsaikε k̀e, áme a ma dau. Áme a maa yāa à ma sáaukpa. Baa tó má pɔe ũo, má k̀ésāa zina pɔ a ń díle deńlapiɔzi yāe guuo.

12 Ma a zinakε seela òbé ń menao maamaa yābɔnsaεo ń dabudabukεaɔ guu.

13 Bó ma á k̀ésāò Yesude k̀iniɔzii, ké mi gɔ á gbēεε aso ũo bàasio? A s̀uukεmanɔ ń t̀aae beeo!

14 Tia kéwa ma mɔa á k̀íi gēn āaɔde sɔu mà, mé má gɔ á gbēεε aso ũo. Áme mále á weεε, i ke á pɔo no. Asa maeɔ mé aai àizeε dile ń néɔne, i ke néo mé aali dilenéo.

15 Má a pɔo ble píi, mí azia kpáwá ń pɔnao á wēni yái. Tó ma yeaázi zɔok̀ù, á yeamazi a lao yà?

16 Ɛhẽ, mi gᵛé aso ũo, ãma wà mè wεzēnan ma ũ, má sᵛwá ní kōnioε.

17 Ma á blé gbé pó ma ní zᵛwáᵛ kee sabaia?

18 Ma wabikè Tituwa aà gé á kíi, ᵛ ma wá gbēdopi dàè. Titu á blé yà? Wá ká doũo lé? Wá tufa doũo lé?

19 Alε e yãa wáλε bᵛkii wεελε yà? Aawo! Wáλε yã'o ní Lua dᵛao naa Kilisiwa guuε. Ma gbé yenzideᵛ, ma bee òé píi á zεdᵛa yáie.

20 Vía lé ma kú, tó ma ka á kíi, ké másu á le lá má yeiowao, mé ásu ma e lá á yeiowao. Máλε vᵛake sòlee ní zaakᵛuo ní pᵛkūmao ní denlawεεleao ní kᵛyaaaο ní kᵛpeo ní yᵛᵛo ní zᵛao.

21 Vía lé ma kú ké tó ma εa mᵛ, ma Lua a to wí ma kú á yá musu. Gbé pó aa duunakè yãa aa gbāsikè, aa wúλε ní gbēpáλε nᵛo aa wisaiyã kè, tó aai mikē ní yápiᵛ keawao, má ᵛᵛbnéε.

13

Lεdama gbεzã

1 Ma mᵛa á gwai gēn àaᵛden ke. Wí yási seelade gbēᵛn pla ge gbēᵛn àaᵛ musuε.*

2 Má òé yãa ma kuaánᵛ gēn plaade guu, mé máλε oé lᵛ á kpe, tó ma εa mᵛ, má gbé pó aa duunakè yãaᵛ ní gbé kᵛniᵛ kee tēboo.

3 Alε seela wεελε ké Kilisi mé lé yã'o ma guu nolo? Too! I ke Kilisi gbāasai no, lᵛ gbāa á guu.

4 Sianaε, aà paa líwaá gbāasaikεyãε, ãma a kú ní Lua gbāaoε. Maa naawà guu wá buse sᵛ, ãma wáᵛ kuaánᵛ á guu ní Lua gbāaoε.

* 13:1 lko 19.15

⁵ A ázia tàasika à gwa, tó á kú Yesu Kilisi náaikεa guu. A làasooke áziawa. I dᵛ ké a kú á guuo lé? Tó màa no, a fuaε.

⁶ Má ye àᵛ dᵛ ké wápiᵛ wi fuao.

⁷ Wáλε wabike Luawa ásu vāie κεο. I κε ké gbέᵛ wá maabo yáí no, ké à maake yáie, baa tó wàλε wá gwa gbέ fuao ũ.

⁸ Wá fᵛ zεzᵛ sᵛanaεο, sema wà zεpooè.

⁹ Tó wá buse mé á gbāa, wá pᵛ ἶο naε. Yá pᵛ wi a wabike mé δε ké á yá e àᵛ bᵛleia wásawasa.

¹⁰ Ma yá beeᵛ kḗé, ké tó ma mᵛ, másu wεbiiwá mà iko pᵛ Dii kpàa mᵛéο. A kpàa á zεdᵛa yáie, i κε á gbooa yáí no.

¹¹ Tòο gbέᵛ, à gᵛ zia bàasi. A dḗεka á yá e àᵛ bᵛleia wásawasa. A ma λεdama ma. A λεdoŭke àᵛ na ḗ kᵛο, Lua yenzide aafiade ἶο kúánᵛ.

¹² A fᵛkpakᵛwa ḗ Lua gbέᵛ léπεakᵛwao. Lua gbέᵛ fᵛkpàwá ḗpii.

¹³ Dii Yesu Kilisi gbḗκεκεέ, Lua ἶο yeázi, aà Nisḗna ἶο gbḗkpaaánᵛ ápii.

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9